

Франческо Петрарка (1304 -1374)

"Я не змарнував несвідомо жодного дня..."

Зміст

Анкета	1
Біографія	1
Цікаві факти	6
Запитання й завдання.....	6
Джерела	7

Анкета

- Ім'я.** Франческо Петрарка. Справжнє прізвище звучить італійською як Петроккіо, а вигадане ним прізвище Петрарка перекладається як «кам'яна брила». Це прізвище, на думку поета, більше нагадувало римське.
- Роки життя.** 1304 -1374
- Місце народження.** Ареццо (Італія)
- Авіньйон.** Місто на півдні Франції, де пройшло майже усе свідоме життя (прожив тут 41 рік) Петрарки.
- Освіта.** Вивчав право в університетах Монпельє та Болоньї.
- Рід занять.** Італійський поет, гуманіст («батько гуманізму»), перший учений-філолог, що почав вивчати вірші давніх римлян, священник і папський дипломат, закоханий у античність.
- Захоплення.** Поет був закоханий в античність, вивчив латинську мову, щоб читати рукописи в оригіналі. Любив подорожувати («перший турист нового часу»). «Батько альпінізму» - піднявся на вершину гори Мон-Ванту в Альпах.
- Кохання на все життя.** 6 квітня 1327 р. у церкві Святої Клари Петрарка вперше побачив молоду жінку, яку обезсмертив у своїх віршах (збірка «Канцоньєре») під ім'ям донни Лаури.
- Вшанування поета.** Був увінчаний лавровим вінком у Римі на Капітолійському пагорбі
- Мрія:** відродження величі Стародавнього Риму
- Смерть.** Помер в селищі Аркуа поблизу Падуї (Італія) за столом з пером у руці, а голова лежала на розгорнутій книзі Вергілія.
- Епітафія.** «Тут його немає, шукайте його серед живих, серед тих, хто шанує його ім'я».
- Основні твори:** діалог «Про зневагу до світу», «Про знаменитих людей», поема «Африка», збірка «Буколічні пісні»; поема «Тріумфи», збірка «Книга пісень» («Канцоньєре»); «Лист до нащадків».

Біографія

1. Загальні відомості. Франческо Петрарка (1304 -1374) - італійський поет, гуманіст (його називають «батьком гуманізму»), став першим ученим-філологом, що почав вивчати вірші давніх римлян, священник і папський дипломат, закоханий у античність. Писав латинською та італійською мовами (вважається одним з творців сучасної італійської мови).

Його справжнє прізвище звучить італійською як Петроккіо, а вигадане ним прізвище Петрарка перекладається як «кам'яна брила». Це прізвище, на думку поета, більше нагадувало римське.

«Не терпіти нестатків і не мати надлишків, не командувати іншими і не бути підлеглим — ось моя мета».

2. Місце народження. Ф.Петрарка народився 20 липня 1304 року в італійському місті Ареццо.

3. Батьки. Батько - П'єтро ді Паренцо (Петракко) спочатку був успішним нотаріусом у Флоренції, другом та однодумцем Данте, належав до партії «білих» гвельфів (прихильників папи). Коли «чорні» гвельфи прийшли до влади, то суд Флоренції засудив П'єтро ді Паренцо до штрафу в 1000 лір, відрубання руки і вигнання з міста.

Мати - Еллета Каніджані. Перший вірш Франческо присвятив матері. Він складався з 38 рядків — саме стільки прожила на світі жінка, яку син назвав «найкращою з матерів».

Через політичні міжусобиці, що тривали тоді в Італії, його батьки мусили втекти спочатку до Арецо, а потім далі, на південь.

В сім'ї було троє дітей: Джованні, Герардо і Франческо

4. Дитинство Франческо минало в атмосфері любові, батьківської уваги й турботи, хоча на плечі родини лягла нелегка доля вигнанців.

5. Зустріч з Данте. У 1310 р. П'єтро Петракко облаштувався з родиною в Пізі, де Франческо Петрарка єдиний раз у житті, бачив знаменитого поета Данте Аліг'єрі, який був у місті проїздом.

6. Авіньйон. У 1312 р. за папою Климентом V сім'я Петрарки переїхала до Авіньйона (місто у Франції, у Провансі, на річці Рона, у 1309-1377 рр. резиденція Пап).

Петракколо отримав роботу в папському секретаріаті, а родину поселив поблизу, в містечку Карпентра.

7. Освіта. Франческо розпочав навчання в містечку Карпентра: опановував граматику, риторичку, латинську мову тощо.

З 1319 р. за наполяганням батька навчався в юридичній школі міста Монпельє.

У 1320 році разом із братом вивчав право в італійському місті Болонья — міста, що славилася стародавнім університетом, який готував юристів для всієї Європи.

8. У Болоньї. Три роки, проведені в Болоньї, мали вирішальне значення для духовного розвитку Франческо. Тут він закохався в Новелу д'Андреа, що викладала юриспруденцію. Це була найосвіченіша та дуже гарна жінка свого часу. Щоб слухачі не полонилися її красою, вона зазвичай читала лекції, сидячи за ширмою. Прихильною до поета була й королева Іоанна Неаполітанська.

У Болоньї юнак, який уже називав себе Петраркою, познайомився з поетами, що писали італійською мовою й об'єдналися в гурток. Імовірно, там він і почав писати вірші двома мовами. Його другом став Джакомо Колонна, який походив зі старовинної аристократичної римської родини.

9. Захоплення античністю. Юридичні науки мало цікавили Петрарку. Він захопився давньоримськими письменниками, серед яких улюбленими на все життя залишилися Вергілій і Цицерон. Батько не поділяв захоплення сина античністю. Якось, відвідуючи сина, він не знайшов у його кімнаті, заваленій манускриптами, жодного твору на юридичну тематику. Батько розлютився, й книги та рукописи полетіли в палаючий камін.

«Побачивши це, — розповідав пізніше Петрарка, — я гірко розридався, ніби вогонь палив моє власне тіло; і я добре пам'ятаю, як батько, розчулений моїми сльозами, вийняв із полум'я дві вже напівобпалені книги — однією рукою Вергілія, іншою — риторичку Цицерона — і, протягуючи їх мені, з усмішкою сказав: «Візьми їх! Збережи першу для розваги, а другу — як посібник для твоїх занять правом»».

10. Смерть батька: повернення в Авіньйон. 1326 року після смерті батька Петрарка покинув правничий факультет у Болоньї і повернувся до Авіньйона. Це рішення, що знаменувало докорінну зміну життєвого шляху, далось, вочевидь, юнакові непросто. В усякому разі через багато років у своєму літературному заповіті «Лист до нащадків» Петрарка вважав за необхідне пояснити своє рішення: *«Мені було гидко заглиблюватися у вивчення того, чим безчесно користуватися я не хотів, а чесно не міг би».* Невеличкою батьківського спадку було недостатньо, щоб займатися улюбленою літературою, подорожувати, пізнавати світ і самого себе. Треба було шукати службу, яка б давала певний прибуток і не потребувала б при цьому значних зусиль. На допомогу прийшли шанувальники таланту, адже слава про обдаровану молоду людину дуже скоро розійшлася по Авіньйону. Петрарка працював клерком у кількох авіньйонських конторах, а дозвілля присвячував переважно світському життю, дружньому спілкуванню й віршуванню.

Молодий і натхненний, поет з головою занурився у світське життя, писав любовні сонети, багато уваги приділяв своїй зовнішності. Навіть у «Листі до нащадків» він не проминув нагоди описати себе: *«Моє тіло було в юності не дуже міцним, але напрочуд спритним. Зовні не вирізнявся красою, проте подобався у розквіті сил; колір обличчя був свіжий (між білим і смаглявим), очі живі й зір упродовж тривалого часу надзвичайно гострий...»*

11. Кохання на все життя. 6 квітня 1327 р. у церкві Святої Клари Петрарка вперше побачив молоду жінку, яку обезсмертив у своїх віршах під ім'ям донни Лаури.

Лаура де Нов, дочка старшини гільдії Одібера де Нов. Репутація золотоволосої красуні була бездоганною: вірна дружина лицаря Гуго де Сада, багатодітна мати (всього вона народила 11 дітей). Невідомо, чи знала сама Лаура про палкі почуття таємного шанувальника.

Проте друзі сумнівалися в існуванні Лаури, так як її ім'я було тільки в сонетах, баладах, мадригалах. Непрямим підтвердженням реальності Прекрасної Дами є той факт, що Петрарка одного разу замовив камею із зображенням коханої. Відомо також, що існував портрет цієї жінки, зроблений другом поста маестро Сімоне Мартіні, проте художник малював не з натури, а спираючись на свою уяву і розповіді Петрарки. Поет ніколи не розлучався з портретом, завжди носив його з собою.

Після зустрічі з Лаурою поет протягом трьох років, проведених в Авін'йоні, сподівався зловити її випадковий погляд в церкві. У 1337 році поет купив маєток у Воклюзі, щоб жити неподалік від Лаури.

Давши обітницю безшлюбності, він тільки ловив її погляд на службі в церкві, або зітхав, коли вона проходила по вулиці.

Лаурі присвячена збірка віршів, яка принесла Петрарці світову славу – «Книга пісень» («Канцоньєре»)

12. Світський священник. Щоб мати засоби до існування, Франческо прийняв духовний сан. Проте справжнім церковником він теж не став. Петрарка був світським абатом. Обряд був здійснений не до кінця, так що монахом чи священнослужителем Петрарку назвати ми не можемо, хоча одружуватися він права не мав (але мав двох позашлюбних дітей: сина Джованні та доньку Франческу).

Духовний сан забезпечив поетові доступ до папського двору, а освіченість, красномовство і слава найкращого поета забезпечили йому численних покровителів, відкрили перед ним двері будинків найбагатших аристократичних родин.

У **1330 році** Петрарка вступив на службу до кардинала Джованні Колонна, з братом якого він навчався в університеті. Тут Франческо почувався вільно, у своїх творах він згадує кардинала як друга й близьку людину. Служба у кардинала забезпечила йому пристойний прибуток і можливість подорожувати.

13. Подорожі: «читач книги життя». Поет подорожував Францією, Фландрією, Німеччиною, Італією, Іспанією, Петрарка об'їхав усю Європу, аж до Праги на сході, як гість і посол очільників різних італійських держав. Пізніше його назвали «першим туристом нового часу».

У Парижі вчений монах Діонісій подарував йому «Сповідь» богослова і письменника Августина Блаженного, яка відкрила поетові скарби духовного життя людини. Серед афоризмів славетного богослова знаходимо й такий: *«Життя — це книга. Хто не подорожує, той читає лише одну її сторінку»*. Петрарка, безперечно, був справжнім читачем книги життя.

14. У пошуках античної спадщини. Під час подорожей поет познайомився з видатними європейськими вченими, відшукував по всій Європі рідкісні книги, переважно античних авторів, вивчав бібліотечні фонди монастирів, оплачував переписування рукописів античних авторів. Завдяки Петрарці були збережені сотні давніх рукописів, які в добу Середньовіччя вважалися старим непотрібним мотлохом. Списки рукописів видатних античних митців, зроблені Петраркою, і його коментарі до них лягли в основу фондів бібліотек Італії.

Поет вважав античне мистецтво кладзем мудрості і краси, закликав рівнятися на стародавніх римлян, захоплювався способом життя своїх предків, блискуче знав римських авторів.

Йому вдалося знайти втрачені листи і промови Цицерона, хроніки Плїнія, твори Квінтіліана. Петрарка перший переклав італійською мовою епос Гомера і твори Платона. В античності його перш за все

захоплював інтерес до людини, її земного життя, яке він протиставляв аскетичному ідеалу Середньовіччя.

15. «Батько альпінізму». 26 квітня 1336 р. Петрарка разом зі своїм братом та двома слугами піднявся на гору Мон-Ванту в Альпах, про що написав звіт у листі до свого друга Франческо Діоніджі. Оскільки це є першим відомим документом про гірську експедицію, то 26 квітня 1336 вважається днем народження альпінізму, а Петрарка його засновником (деколи «батьком альпінізму»).

16. Рим. У 1337 р. він уперше відвідав Рим, який тоді радше нагадував смітник, ніж колишню столицю світу. Побачене настільки вразило поета, що призвело до певного духовного перевороту: його думки все частіше повертаються до минулої слави Риму, до його культури, він хоче змінити свою країну і починає усвідомлювати себе італійцем, нащадком великої античної цивілізації.

17. Усамітнення у Воклюзі. У 33 роки Петрарка придбав маєток у містечку Воклюз (за 15 миль від Авіньйона, щоб бути ближче до коханої Лаури). Це місце на декілька років (1337—1341 рр.) стало його притулком для роздумів та поезії.

Самотній, у супроводі вірного пса, бродив він пагорбами і гаями, міркуючи й складаючи вірші Лаури. Петрарка писав: *«Тут немає ні самовладних князів, ні гордовитих городян, ні лихомовства наклепу, ні партійних пристрастей, ні громадянських розбратів, ні лементу, ні шуму, ні скнарості, ні заздрості, ні необхідності оббивати пороги зарозумілих вельмож: натомість тут є світло, радість, сільська простота і невимушеність, тут повітря м'яке, вітер ніжний, поля, осяяні сонцем, струмки прозорі, ліс тінистий. У цій тьмяній долині я збираю навкруги себе з різних міст і часів усіх моїх друзів, теперішніх і минулих — навіть тих, хто помер багато століть до мене — я думаю про їхні вчинки і долі, про мораль і життя, про красномовство і розум, і набагато більше хочеться розмовляти з ними, ніж з людьми, які втішають себе ілюзією, що вони живі».*

У Воклюзі Петрарка почав писати два твори латиною — епічну поему гекзаметром на зразок Вергілієвої «Енеїди» під назвою **«Африка»** (1339-1342) про переможця Ганнібала Сципіона Африканського (війна між Карфагеном і Римом у III ст. до н. е.) та книгу «Про знаменитих людей» — історико-біографічний твір про видатних людей античності; написав трактат у формі діалогу з філософом Аврелієм Августином **«Про зневагу до світу»**; ліричні вірші італійською мовою, що увійшли до збірки «Канцоньєре», вірші та листи латиною.

18. Вшанування поета. Літературна діяльність, наукові заняття, далекі подорожі та зв'язки з папським двором уславили Петрарку. За право нагородити його титулом найкращого поета змагалися Рим і Париж (1340 р.). Поет обрав Рим. Король Неаполя - Роберт Анжуйський благословив вибір Петрарки та подарував пурпурову королівську мантію.

8 квітня 1341 року у Римі при великому скупченні народу, під звуки труб в парадній залі давньоримського сенату на Капітолійському пагорбі один з римських сенаторів поклав **лавровий вінок** на голову Петрарки, на плечах якого була пурпурова мантія. Його оголосили «великим поетом та істориком», вручили грамоту, яка надавала звання римського громадянина і право читати лекції з історії та літератури в Римі й у будь-якому місті Італії.

19. Маніфест гуманізму. Після отримання нагороди, Петрарка виголосив промову латиною про сутність і значення поезії. Пізніше цю промову назвали першим маніфестом гуманізму Відродження.

У своїй творчості Франческо Петрарка, спираючись на античну спадщину, втілював нову гуманістичну ідеологію, орієнтовану не на релігію, а на людину. Він закликав відійти від аскетичного самозречення і вчив людей радіти земному життю, бачити його багатобарвність. Поет прагнув відродити античне розуміння реальної, земної, внутрішньо вільної людини.

20. Слава. Про поета сучасники писали: *«Петрарка зажив такої слави у всесвіті, якої не зажив жоден мораліст, жоден поет».* Вельможі «вважали за щастя доторкнутися до його священних ніг».

Протягом життя Петрарка відвідував видатних учених і політичних діячів, листувався з ними, дозволяв

собі давати поради і робити зауваження імператорам, папам і правителям Італії.

Однак у похилому віці поет глибоко розчарувався у славі. Він написав: *«Ця корона не зробила мене ні більш ученим, ні більш красномовним; вона послужила лише збудженню заздрощів проти мене і позбавила спокою, яким я тоді насолоджувався. З того часу мені довелося завжди бути насторожі: усі пера, усі язики були відточені на мене; мої друзі стали моїми ворогами; я був дуже покараний за свою сміливість і гордість»*.

21. Смерть Лаури. Лаура і Петрарка востаннє бачилися 27 вересня 1347 р. А за півроку (1348 р.) вона померла. За фатальним збігом обставин сталося це через 21 рік після їхньої першої зустрічі, але в тому ж місті, в той же день і місяць.

В Амброзіанській бібліотеці в Мілані зберігається манускрипт творів Вергілія, що належав Петрарці, — його улюблена книга, з якою він ніде не розлучався. На звороті першої сторінки його власноручний запис починається такими словами: «Лаура, славна власними чеснотами й довго оспівувана моїми віршами, уперше з'явилась перед моїми очима в ранню пору моєї юності, у літо Господнє 1327-е, у день шостий місяця квітня, у церкві святої Клари в Авіньйоні, у ранкову годину. І в тому ж місті, у тому ж місяці квітні, у той же шостий день, у ту ж першу годину літа ж 1348-го в цього світла світло це відняли, коли я випадково був у Вероні, на жаль, долі своєї не відаючи».

Точно невідомо, від чого померла кохана поета. Можливо, це була чума, а можливо, туберкульоз. Але для Петрарки смерть коханої стала катастрофою. Великий італієць так і не зміг змиритися зі смертю Лаури. Поет щорічно продовжував відзначати день їхнього знайомства новим сонетом, звертаючись до своєї коханої як до живої.

22. Мрія про відродження величі Стародавнього Риму. Петрарка завжди цікавився римською культурою, мріяв про відродження величі Стародавнього Риму й Італію бачив спадкоємицею його давніх традицій. Поет сподівався на відновлення римської республіки, на те, що Рим зможе об'єднати навколо себе всю націю, відродити її дух. Тому Петрарка підтримав авантюру «трибуна» Коли ді Рієнці (1347), який підняв повстання в Римі і прагнув об'єднати всі міста Італії. Це зіпсувало відносини поета з кардиналом Джованні Колонна. Після поразки Коли ді Рієнці Петрарка покинув Авіньйон.

23. В Італії. Назавжди поет покинув Авіньйон у 1353 році, коли на папський престол вступив Інокентій VI, який вважав Петрарку чарівником, так як він займався вивченням творчості Вергілія.

З цього часу Петрарка жив у різних містах Італії: Римі, Венеції, Мілані, Вероні, Падуї.

Вісім років поет провів у Мілані. Від роботи відволікали лише дипломатичні доручення, які він успішно виконував не лише в містах Італії, а й у Парижі та Празі.

З пошаною прийняли Петрарку і у Венеції (1361 р.): під час великого лицарського турніру на площі святого Марка йому було надано місце в мармуровій ложі поруч з дожем (Дождж — титул глави Венеціанської (VIII—XVIII ст.) і Генуезької (XIV—XVIII ст.) республік).

Він пожертвував місту своє велике зібрання рукописів і манускриптів, які слугували основою для знаменитої бібліотеки святого Марка. У відповідь йому було запропоноване в довічне користування палаццо на одному з венеціанських каналів.

Коли поетові дорікали, буцімт приймає милості «сильних світу цього», він незворушно відповідав: *«Це лише здавалося, що я жив при князях, насправді ж князі жили при мені»*.

24. Запізніле помилування. У 1351 році уряд Флоренції відправив до Петрарки його друга, видатного письменника Джованні Боккаччо, який вручив поетові послання, в якому йшлося, що Флоренція запрошує Петрарку очолити університетську кафедру, створену спеціально для нього. Поетові також обіцяли повернути конфісковане колись у його родини майно. Петрарка пишномовно подякував за високу честь і... не поїхав до Флоренції, яка колись прирекла на вигнання його батька, а також великого Данте Аліг'єрі.

25. Останні роки. З часом Петрарку все більше приваблювало тихе життя у будинку доньки в селищі Аркуа (поблизу Падуї, яке нині названо на його честь Аркуа-Петрарка).

Жив він аскетично: їв один раз на день, спав не більше ніж шість годин, весь інший час віддавав науці й письменству і роздумам про плинність життя: *«Ми дуже пізно розуміємо, що зміст життя полягає в самому житті, в ритмі кожного дня і години»*. В одному з листів до Джованні Боккаччо він написав: *«Хай смерть застане мене, коли я буду читати чи писати»*. А незадовго до смерті поет все частіше згадував Лауру: *«Уже пі про що я не мрію, крім неї»*.

26. Смерть. Помер поет у ніч з 18 на 19 липня 1374 р., він не дожив один день до свого 70-річчя. Петрарку знайшли вранці за

столом з пером у руці, а голова лежала на розгорнутій книзі Вергілія.

Здійснилася ще одна мрія поета: закінчити жити і писати в одну мить!

Поховано Петрарку в селищі Аркуа біля Падуї. На могилі поета є напис: *«Тут його немає, шукайте його серед живих, серед тих, хто шанує його ім'я»*.

27. Основні твори. Серед творів Петрарки — трактати, поеми, сонети, канцони, секстини, балади, мадригали тощо.

Твори Петрарки розділяють на дві частини: латиномовні (поема «Африка», збірка «Буколічні пісні», трактати «Про достопамятні речі», «Про славетних мужів», «Про ліки від доброї та поганої долі», «Про самотнє життя», «Про власне та інших незнання», «Про презирство до світу») та італійську поезію (поема «Тріумфи»¹, збірка «Книга пісень» («Канцоньєре»); «Лист до нащадків»).

Цікаві факти

- Поет був винятково високим у порівнянні з іншими людьми свого часу, його зріст - приблизно 1,84 м.
- Франческо Петрарка зібрав чудову бібліотеку античних рукописів.
- Видатні давньоримські письменники стали наставниками та близькими друзями Петрарки. Цицерона він шанобливо називав батьком, а Вергілія — братом. Він писав їм усім дружні листи, немов вони жили десь неподалік в один час із ним.
- Поет був нумізматом і зібрав велику колекцію античних монет. Зрештою, портрет Петрарки також потрапив на пам'ятну монету.
- Петрарку вважають засновником альпінізму. 26 квітня 1336 р. він разом зі своїм братом та двома слугами піднявся на гору Мон-Ванту в Альпах
- У 2004 році італійські дослідники виявили, що у домовині Петрарки лежить череп, котрий, відповідно до аналізу ДНК, належав жінці. У зв'язку з цим відкриттям професор палеонтології Терібл Віель Марін Віто звернувся з проханням до можливих злодіїв повернути череп. Решта останків належала чоловіку, дуже ймовірно, що Петрарці.

Запитання й завдання

1. Коли і в якій країні народився Петрарка? Чому його родина переїжджала з містечка в містечко?
2. Яку освіту отримав Петрарка? Чи справдив він сподівання свого батька? Як поет уславив свою матір?
3. Яке жіноче ім'я назавжди поєдналося з іменем поета?
4. Перекажіть уривок зі статті, у якому йде мова про увінчання Петрарки лавровим вінком. Як ставився поет до цієї знаменної події?
5. Яка книга принесла письменникові світову славу?
6. З якою метою Петрарка подорожував Європою? Які країни він відвідав?
7. Чим займався поет в останні роки свого життя?
8. Назвіть міста, в яких поет побував протягом життя.

¹ У поемі «Тріумфи» поет алегорично зображує перемогу любові над людиною, цнотливості над любов'ю, смерті над цнотливістю, слави над смертю, часу над славою і вічності над часом

9. Чому, на вашу думку, Петрарка вирішив написати «Лист до нащадків»?
10. Чому поета Франческо Петрарку називають вождем культурного руху доби Відродження у країнах Європи?
11. У чому полягає особлива заслуга Петрарки в збереженні літературних пам'яток античної епохи?
12. Як античність вплинула на формування світогляду італійського поета та на його творчість?
13. Чому саме Рим мав особливе значення для Петрарки?
14. Визначте провідні риси характеру письменника, використовуючи матеріали статті.
15. Як слова Петрарки «Зміст життя полягає в самому житті, у ритмі кожного дня і години» відображають життєвий і творчий шлях самого поета?
16. Напишіть лист Ф.Петрарці, висловивши своє враження щодо життя і творчості поета.
17. Створіть буклет про життя італійського поета.
18. Користуючись матеріалом статті та джерелами інтернету створіть мультимедійну презентацію про життєвий шлях Ф.Петрарки.

Джерела

- Богосвятська А.-М.І.,** Ковальова Л.Л. Зарубіжна літ-ра для загальноосвітніх навч.закл. з поглибленим вивченням філології : підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - Львів: Світ, 2016.
- Вікіпедія.** [Ф. Петрарка](#)
- It.wikipedia.** Francesco Petrarca https://it.wikipedia.org/wiki/Francesco_Petrarca
- Волощук Є.В.** Зарубіжна література: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Київ: Генеза, 2016.
- Давиденко Г.Й.,** Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. – С.104-118
- Дом Франческо Петрарки** в Аркуа. <https://marinamilan.livejournal.com/974293.html>
- Кадоб'янська Н. М.,** Удовиченко Л.М. Зарубіжна література: підруч. для загальноосвіт навч закладів. 8 клас. - Харків :СИЦІЯ, 2016.
- Ковбасенко Ю. І.** Зарубіжна література : підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Київ : Літера ЛТД, 2016.
- Мілянська Н. Р.** Зарубіжна література: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Тернопіль : Астон, 2016.
- Ніколенко О. М.,** Зуєнко М.О., Стороха Б.В. Зарубіжна література: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл.— К.: Грамота. 2016.
- Паращич В. В.** Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас. II семестр: — Х. : Вид. група «Основа», 2016.
- Півнюк Н. О.,** Чепурко О. М., Маленька Т. Ф. Зарубіжна л-ра: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. — 2008
- Підготовка до ЗНО.** [Франческо Петрарка «Канцоньєре».](#)
- Томашевский Н.** [Франческо Петрарка](#)
- Ф.Петрарка:** біографія <https://24smi.org/celebrity/5093-francesco-petrarka.html>
- Франческо и Лаура.** Как Петрарка поверил в любовь. [АиФ Детская энциклопедия № 7 03/07/2007](#)
- Хорошилова А. В.** Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас. — Х.: Вид. група «Основа», 2008.
- Цікаві факти** про Петрарку <https://www.factday.net/5-19-cikavi-fakty-pro-petrarku.html>
- Чередник Л. А.** Світова література. 8 клас: Авторські уроки. — Х.: Веста, 2011.
- Кросворд** за біографією Ф.Петрарки. <https://learningapps.org/watch?v=p3fj6nubn16>